

Faktaark vergemål

- Den nye vergemålsloven trer i kraft 1. juli 2013, og fra denne dato legges de rundt 420 kommunale overformynderiene i kommunene ned og arbeidet overføres til staten ved 18 fylkesmannsembeter.
- Formålet med vergemålsreformen er blant annet å skape økt rettssikkerhet og rettslikhet for personer som ikke selv er i stand til fullt ut å ta vare på sine egne interesser. Samtidig skal reformen sørge for at vergemålet skjer med respekt for den enkelte persons verdighet og integritet, slik at en ikke skal gå lenger en det er behov for ved at vergemålet i større grad skal individ tilpasses.
- Alle som er verger i dag vil fortsette sitt viktige arbeid også etter at fylkesmannen tar over ansvaret for vergemålsordningen. Vergene vil bli fulgt opp av fylkesmannen gjennom opplæring, veiledning og bistand i konkret problemstillinger slik at de kan utøve sitt verv på best mulig måte. Ny lov åpner for i større grad å kunne søke om vederlag for sitt arbeid som verge.
- Det innføres en ordning med «faste verger» i hvert fylke som skal kunne ha flere og mer kompliserte vergemål. Faste verger gis også høyere vederlag enn alminnelige verger.
- Det er opprettet en ny nasjonal klage- og tilsynsmyndighet under Statens sivilrettsforvaltning som vil føre tilsyn med fylkesmannsembetene og behandle alle klager på vedtak truffet av fylkesmennene.
- På landsbasis er det anslått at det er omtrent 50.000 personer som er underlagt verge. I Møre og Romsdal er det omtrent 2.500 personer som i dag har verge, og det forvaltes omtrent 390 millioner kroner totalt i fylket.
- Vergemålsreformen er også en økonomisk reform, der et sted mellom 10 – 20 milliarder kroner på landsbasis skal overføres fra dagens plasseringer og inn på egne individuelle vergekontoer i bankene den 1.juli.
- Grensen for når midler skal tas til forvaltning økes til 2G (grunnbeløpet i folketrygden) altså ca. 165.000 i dag. Disse midlene blir, etter valg fra den enkelte, overført til én av 46 utvalgte og godkjente banker med tilnærmet like nasjonale vilkår for å sikre mest mulig lik avkastning og garanti for de vergetrengende.
- Med ny vergemålslov blir gammelt regelverk fra 1898 og 1927 erstattet med et oppdatert regelverk som er tilpasset de utfordringer og det samfunn vi har i dag.
- Norge kan når reformen trer i kraft endelig ratifisere FN-konvensjonen av 13. desember 2006 om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- I den nye vergemålsloven vil begrepet «hjelpeverge» gå ut av loven. Loven vil bruke betegnelsene «vergemål for mindreårige» og «vergemål for voksne».
- Fylkesmannen vil etter 1.juli ha myndighet til å opprette vergemål på bakgrunn av begjæring, melding eller på eget initiativ. Melding om personer som vurderes å kunne trenge verge sendes til fylkesmannen som rette vedkommende etter 1.juli.
- Ny vergemålslov åpner også for muligheten til å frata en person rettslig handleevne delvis, altså muligheten til å binde seg til f.eks. avtaler, noe som særlig er aktuelt på det økonomiske området. Det er tingrettene som har myndighet til å frata en person rettslig handleevne.
- Loven får regler om privatrettslige alternativ til vergemål – fremtidsfullmakt. Enhver kan utforme en slik fremtidsfullmakt som bestemmer hvem som skal ta hånd om ens interesser og hva som skal skje med en selv og ens midler etter at

en ikke lenger er i stand til å handle på egen hånd grunnet en medisinsk tilstand, typisk demens. Ordningen har klare likhetstrekk med testament og krever skriftlighet og undertegnelse av en selv og vitner.

- De nye reglene om fremtidsfullmakt vil kunne være et praktisk alternativ som styrker selvbestemmelsesretten for flere og som kan være et godt alternativ til en offentlig vergemålsordning for mange.